چەند شیعرێکی جەلالی میرزا کەریم

ڕوانینەکانی چاوی شەقام

چاوی شەقام ..
هێن .. هێن نیگای ئاگری باڵی کاروانمان
مەرگی بەهاری ئاسۆ دائەبارێنی ..
هێنراوەی زام ..

تاڵ .. تاڵ چڕی خوێنی وشەی سەربڕاومان
لە ڕۆژنە و تاوی هەناسەی ژاڵە و بیدا دائەچێنێ ..
لێوی پەیام ..

گەڕا .. گەڕا تریفەی بزەی هاوارمان
بەناو ناخی ڕێگای قوڵپڕوان و شیندا ئەوەرێنی ..
خۆری ئەنجام ..

تاڵ .. تاڵ ورشەی شنەی ئاڵای هەنگاونانمان
بەناو سنگی تەمومژی قەڵای شەودا ئەپرژێنێ ..
شەقام: من کیشوەری زامم
زام: من شۆڕشی پەیامم
پەیام: من چەکی ئەنجامم
ئەنجام: من گۆرانی ناو سەنگەری شۆڕشگێڕانی جیهانم ..
من ڤێتنامم ..
من پۆلیڤیام ..
من سۆدانم ..
من شۆڕشی کوردستانم.
***
((وێڵێکی ڕێ .. ڕێبواری ڕێی بۆ کۆتایی
پەیتا .. پەیتا
خەنجەری لە سێبەری باڵای تەمەنی ستەمکاری
هەڵئەکێشا …
دیواری خوێن خۆی لە فرمێسك هەڵئەکێشا.
سەنگەری خەم چیای قورسی ڕێی نۆ ساڵەی
تەنیا خواستێکی ئەکێشا.))
_ گۆرانیی .. لەناو گەرووما ئەخنکێنرێ

گێرانیی .. لەناو سەنگەرا ئەسووتێنرێ
کەچی هێشتا .. هێشتا سەنگەر
نازانم بۆ .. بۆ لە ئاگری ناو گەرووی خۆی ناپرسێ؟
(ڕێی گەرداوی خوێنی هیوا
بەرەو ئاسمانی ئەودیوی مەبەست ئەڕوا ..
ئەفڕێ .. ئەکشێ، تا چاوی بڕکا .. ئەڕوا .. ئەڕوا
ئا ئەو لەشەی .. بە باڵییەوە هەڵئەواسرا
ئا ئەو زامەی .. بە ناوچەوانییەوە ئەنرا
گەرووی تفەنگی پێشمەرگەی ئەهێنایە سروودی گڕ
چاوی تۆڵەی ناو سەنگەری
ئەهێنایە پەڵەی بارانی خوێنی خوێ.))
_ کوا ڕەشەبای گڕپژێنی
ناو گەرداوی دڵی تۆڵە
کوانێ شنەی تەم ڕەوێنی
باخی لێوی بیابانی سنگی ئەم وڵاتە چۆڵە؟
((خێر .. بۆ پەڵە هەورێ ئەگری
هەور .. بۆ باخ
باخ .. بۆ داربەڕوویەکی شاخ
داربەڕووش .. بۆ تەورێ ئەگری.))
_ ڕێبوارێکم .. بۆ ڕێ ئەگریم
فرمێسکێکم .. بۆ زێ ئەگریم.
((ئاگر .. لەدوای ماندووبوونی سووتاندنی خەرمانی
وشك، هەناسەی خەمی هەڵکێشا ..
تۆڵە .. بەناو گەرووی ڕقا وەك توولە ڕێیەکی خوێنین،
بەرەو دڵی وێرانەی سەنگەری
وشەی خێر داکشا.))
_ ئەنەڕێنم:-
من ڕێبواری هیوایەکی سەرهەڵگرتووم.
ئەچرپێنم:-
من ماچێکی بێ لێو تینووم.
((ڕێگا دوورە ..
داستانی خەم کێوی گڵی سەرەو ژوورە
ڕێ بێ مەڵبەند .. چلەی دۆزەخێکی سوورە
شەپۆلی لێوی گێرانی پرشنگی خۆری خنکاوی
دەریای خوێنی بێ سنوورە ..)).
_ ئەڵێم ..
لەناو شاری خەما زەنگی بزە

بۆ چرۆی گۆرانییەك ڕائەوەشێنم.
ئەڕۆم ..
لەناو گۆمی خوێنا چرای وشە
بۆ پشکۆی هۆنراوەیەك دائەگیرسێنم
ئەڕۆم .. ئەڕۆم
من بۆ ڕێگەی ئاگر سووتووم
ئەڕۆم .. ئەڕۆم
من مەرگی پێشمەرگەی زیندووم
من گۆرانیی ئاسۆم چاوم
من ئازاری ئاڵای ناوم
من .. هۆنراوەم،
بە بێ سەنگەر هەرگیز ناژی
من .. سەنگەرم،
بە بێ دەفتەر هەرگیز ناژی
من .. لە مەرگا
ناوی ژیان لە خۆم ئەنێم
من .. لە دەنگا
شیعر بۆ چرپەی چاو ئەڵێم
من .. لە تۆفی خوێن هەڵسانی ڕێگای شارا
هەنگاو ئەنێم
من چارۆگەی کەشتی باخی
هەڵچوونی زێم.
((شۆڕەسوارێ ..
بۆ پرسیارێ ..
تاوی ئەدا .. باڵی ڕۆژگار
ڕاوی ئەنا .. خەونی شەوگار
هەر یەك وەڵام .. ئەبووە هاوار
ئەبووە سۆزی گەردووی قەتار)).
_ من گەردنی ئاسۆی شاری پڕ هەنسکی
خۆم ماچ ئەکەم
((بزەی نەرمی شەپۆلی دوو لێوی وەڵام
لەبەردەم دەرگای گریانا
ئەبووە ئەنجام
ئەبووە پەیام)).
_ من ڕەشماڵی خێڵی ش□ش
لەناو شاری کۆچەرانا
لەناو وەرزی بیابانا

لەناو دڵتانا هەڵئەدەم.
((چاوی ژیان
دەرگای داستان
لە پرسیاری باڵای لە خوێن هەڵکێشراوی
شۆڕەسوارێك کرایەوە)).
_ ناوت نابەم
خۆت حەشاردە .. دوژمنداریت
باست ناکەم
بریندایت ..
((ژانی زامی .. بێ دەنگ نەبووی هێشتا بەسوێ
چاوی ماڵی ..
نیگای کاڵی ..
پڕ کرد لە خوێ))
_ من نەهاتووم .. ماچ کەن زامم
پەنای دەن نەڕەی پەیامم
من وا هاتووم
گەرووی وشکی چەکەکانتان
لە کارێزەی زامی قووڵما لە خوێن تێر کەن
من وا هاتووم مناڵانتان
بە ئەلف و بێی شۆڕش فێر کەن.

• گۆڤاری بەیان، ژمارە (8) 1973.

بڕوای شار

لە گیانێکا… ئینسانێکا
لە قووڵایی ئاسمانێکا
لە شڵپەی خوێنی جوانێکا
لە کسپە و چزەی ژانێکا
زۆر شت بینرا، ئێجگار نوێبوون.
***
بۆ گەل
مەشخەڵ
چرای ڕێبوون.
وای کرد پێڵووی چاو لێکنەنرێ
لە ڕووی تیشکی ئەو بڕوایە
هەزاری شار هەنگاو بنێ

بەرەو سەختی ئەو ڕێگایە
کە نان
ژیان
بەختیاری بێ ئەم تیایە.
***
لە گیانێکا… ئینسانێکا
لە تاریکی ڕۆژانێکا
فرمێسك تیایا لەرزی و ترسا
گەلێك پردی مەزن ڕووخا
کەسێك بینرا
کەسی گشت کەس
ژیان لای بەس
مردنێکی سەر بەرزی بوو
تاقە بڕوا
قوربانی پڕ دڵسۆزی بوو
کەسێك بینرا
بە پێشمەرگەی کورد ناو ئەبرا
چەند لێی درا
ئازار درا
هەتا کوژرا
ناوی کورد و کوردستانی لە دەم نەبڕا.
***
لە قووڵایی ئاسمانێکا ….
لە ئاهی چەند شەوانێکا
مانگی ڕووی دایك ئەبینرا
مات و بێدەنگ
فرمێسکی مەنگ
نم نم لە چاوی ئەڕژا
بۆ کۆرپە شیرەخۆرەکەی
کە دوژمن لە بێشکەی گڕا
بە نێزە فێرە خوێنەکەی
دوا تریقەی گەشی خنکا
ئاسمان ڕووخا
زەوی جووڵا
منارەکەی مزگەوتی شار
هات بەلادا
نوێژ تێکدرا

خوێن پەڵەی دا
بەڕووی خوادا هەڵپژ□نرا
لە تاوانی ئەو مناڵەی
وا سەر بڕا.
***
لە شڵپەی خوێنی جوانێکا
لە گەرمەی شەڕ بارانێکا
کڵپەی تۆڵە لەچاوێکا
دڵی دوژمنی ئەپێکا
چاوی جوانێکی...
کچە شوانێك
کە نامەردێ... جانەوەرێ
داگیرکەرێ
ڕێی لێبگرێ
لەدوای تێربوون سەری بڕێ
لە چاوێکا....
لە چاوی کچە کوردێکا
بینرا تۆڵە
نەك یەك تۆڵە... هەزار تۆڵە
تۆڵەی زامی
بێئارامی
ژێر پێلەقە و مشتە كۆڵە.
***
لە کسپە و چزەی زامێکا
تەپاوتلدانی ژانێکا
باخێك بینرا
باخی هیوا
تۆوی بڕوا پێدا ئەکرا
بڕوا بەگەل... بە ڕابەرێ
بەو زەحمەتکێشەی، ڕاپەڕێ
بڕوا بەوەی
ئامانجی کورد... هیوای نەوەی
بەرناگرێ...
ئەگەر خوێنی بۆ نەڕێژرێ

• گۆڤاری ڕزگاری ژمارە، 1969.

ڕازێکی دەروون

گوێ شلی ئەو وتانەم لە شەوەزەنگا
چرپەیانە لە خامۆشی تاری سنگا
ئەو سکاڵا تاڵەی هەردەم
هەڵدەڕێژێ زووخاوی خەم
ئەو پرسیارە، بێ وەڵامەی، ڕێی پێنابەم
نە تێی ئەگەم
نە ئەشتوانم لێی هەڵبێم و خۆم دەربازکەم.
***
چیم لە بوونما ئاخۆ دەسکەوت
بڵێسە و گڕ؟
یا هێمنی، گیانی نەسرەوت
شادمانی، یا خەمی دڕ
***
دنیا و تەمەنی لەمەودوام
ئاخۆ چۆن بێ؟
پڕ جریوەی ئەستێرە بێ
ئاسمانەکەی دوێنێی بڕوام.
***
ئەی خۆم، کێ بم؟
بەزەیی بم، یا شەڕخواهی
خۆشەویستی، یا ڕقاوی
ئاخۆ چی بم؟
***
تەزوویەکیش بەگیانما دێت
فرمێسك و بزەی لێدەتکێت
کاتێك دەروون
دێتە گڕ و کفت و هەڵچوون
وێنەیەکی پرسیاراوی
ئەخەمە بەرچاوی وێڵم
تیایا دڕکی ئاگراوی پڕ لە چزەی ژین دەشێلم.
***
لە فرمێسکا… لە بزەی یادی جارانما
لەهەنسکا… لە شاڵاوی بیرسووتانما
لە ناخەوە

له ناخێكى به داخه‌وه…
ڕوخسارى خۆم، به‌دى ئه‌كه‌م
ڕووم تێ ئه‌كا… ڕووى تێ ئه‌كه‌م
دێينه دووان …
له من يه‌ك و له‌و به سه‌دان.
***
جا له ڕوخسارم تێ ئه‌گه‌م
بۆ وته‌يه‌ك گوێ شل ئه‌كه‌م
له قووڵايى دڵمه‌وه دێت
ئه‌نهڕێنێت و پێم ئهڵێت
نازانيت كێيت؟
پايه‌ت چه‌نده؟ كامه‌يه جێت؟
***
تۆ مرۆڤيت… بڵنده جێت
چه‌ند به‌ژان بێ ژينى دوێنێت
ئه‌مڕۆ ئازاد، ملى ڕێگات
بگره به‌ره‌و دنياى هيوات
ئه‌وسا هه‌ر وێنه‌ى ڕووى دوێنێت
هه‌زار و يه‌ك ڕه‌نگ ئه‌نوێنێت
باخى وشكى زه‌ردى سيسبوو
به ده‌رياى گوڵ ئه‌نه‌خشێنێ
به هه‌زاران وته‌ى نوستوو
له خه‌وى قورس ههڵئه‌سێنێ
پهڵه هه‌ورى ڕه‌شى سنگت
دێته ڕه‌وينه‌وه و نه‌مان
لێڵى گۆمى خولياى مه‌نگت
ڕوون ئه‌بێته‌وه گه‌ش و جوان
تێده‌گه‌يت كێيت
بۆچى ده‌ژيت … كامه‌يه جێت
به‌ره‌و كوێيه هه‌نگاوى ڕێت
تێئه‌گه‌يت كێيت…

- گۆڤارى تووتن، ژماره (4) 1970.

ڕازه‌كانى هه‌فته…..

دڵداری

من لە وانەی دڵداریدا
لە دوا ڕیزی قوتابییەکانی پۆلا بووم.
چونکە تەنیا لەگەڵ ژانی
ئاوارەیی خۆشەویستەکەی خۆما بووم.

نهێنی

ئەزانن من پاسەپۆرتی
ڕەشکراوەی فرمێسکم لە گیرفانایە؟
یەك یەك ئێستگەکان جێ دێڵم
بەبێ ئەوەی بزانن چی لە دڵمایە.

شەرم

بە ڕێکەوت کە لە ڕێگادا تۆ ئەبینم،
شیعرەکانم شەرمەزارن.
کە ناتبینم،
چاوەکانی بینینەوەی وشەکانم هەر بێدارن.

نیشتیمان

کە هەست لەناو ئاگری دوور وڵاتیا،
ڕازەکانم ئەسووتێنێ
بەهارە ڕێ گوڵی دەنگم
لە پایزی بەستەکانما ئەپروێنێ.

پەشیمانی

دڵدارەکەم چەقۆی ڕقی زیزبوونی خۆی،
بست بست بەناو گیانما گەڕان.
هەتا لەناو پەرەِی دڵما،
لە خوێنی خۆی دەریای پەشیمانی هەستان.

دڵ

من ئێستاکە لە دڵ دوورم نازانم هەم
یاخود ڕێچکەی نەمان ئەگرم
کامتان لە دڵتان نزیکن؟

ئاشكراى كەن، تا دەستتان لەگەڵا بگرم.

ش□ش

ئەتانەوێ من بناسن؟
من عاشقى ڕێگايەكم مەرگى تيا بێ.
كە هەڵوێست مرد بۆچى نا بێ؟
دەروون شيعرى ش□ش□كى ترى تيا بێ. ¬

1977
• ڕۆڤار، ژمارە (15) 2001.

داستانى شار

1
هێشتا مناڵ بووم ..
چۆلەكەيەكى بێ پەڕوباڵ بووم،
نە ماناى ژيان .. گەڵاڕێزانى،
نە ماناى گريان .. ژانم ئەزانى ..
ئەوەى لام خۆش بوو،
حەمامۆكێ بوو .. خۆڵەپەتانى.
* * *
نەم ئەزانى بۆ؟
ئەستێرەكانى درەوشاوەى شەو ..
تاك وترووكيان هەروەكو پشكۆ
ئەكشانە خوارێ بۆ ناو گەرووى خەو ..
ئەيان وت: گيانى مرۆڤێكە .. وا
لە گڕى كوورەى مردنا سووتا.
* * *
نەم ئەزانى چۆن ..
گوڵ بۆ پەپوولە دەم ئەكاتەوە،
چۆن نمەى باران لەسەرخۆ هۆن هۆن ..
گەردى ڕووى گەڵاى دار ئەشواتەوە،
ئاى لە يادى كۆن!
* * *
هێشتا مناڵ بووم ..
چۆلەكەيەكى بێ پەڕوباڵ بووم،

ئەم ئەزانی شار ..
بۆچی جارەوبار،
باخی ئاگری وشك و بێ بەری،
گوڵی خوێناوی لێ هەڵئەوەری.
* * *
بۆچی مناڵمان ..؟
بۆچی ئاسمانمان ..؟
بۆچی بەهاری بێ سەوزەگیامان؟
بە گریان فێرن ..
بۆ کانی ئاومان ..؟
نمەی بارانمان ..
شیلەی گەنمی پێشێل کراومان ..
هەر تفت و سوێرن.

2
هێشتا مناڵ بووم .. لە باسوخواسی
دەمەی دێرینی خەڵکی ئەم شارە
نە (قەدەم خێر) و (کاوە)م ئەناسی
نە داستانی شەڕ .. نە (دوانزە سوارە).
* * *
ئەم ئەزانی بۆ ؟ (دەرسیم) ڕاپەڕی
بۆچی (مەهاباد) تا ئێستەش ئەگری
بۆچی (باخەکەی بەردەرگای سەرا
بە خوێنی گەشی لاوان ئاودرا)
ئەم ئەزانی بۆ ؟ مێژووی تەمەنی
ئاوارە و ونی،
ئەم خەڵکەی ئێرە ..
هەر ڕەش کراوەی ناو □□ژمێرە.

3
داستانەکەی شار: ئەیگێڕێتەوە
پێشەوایەك مرد .. کەس بۆی نەگریا
ڕابەرێکی تر .. وا بەڕێگەوە
هەبێ؟ ئەمجارە پێشوازی بکا؟
* * *
ئەڵێ: لەم شارە ..
گۆشتی ڕزیوی لاشەی کرمەڕێز

بۆ جانەوەری پەنای سێدارە
ئەکرا بە پارووی خۆراکی بەپێز.
* * *
نێزەی چاوچنۆك ..
هەر تەڕبوو، سووربوو. خوێنی دەم چەقۆ
دار بۆ سێبەر بوو .. هەور بۆ تنۆك
توێژاوی خۆ بوو ڕوخساری ئاسۆ.
* * *
ئەڵێ: دەمێك بوو دەروازەکەی شار
بە ئەڵقەڕێزی ڕق داخرابوو
دوا ورتەی زامی لێوی خەم بەبار
لە دووتوێی سنگی مەرگا نێژرابوو.
* * *
پێنج پەنجەی دڵی ژێر نینۆك چڵکن
گیربوو لە جەرگی گەورەی ئەم شارە
خوێنی چاو، ڕەش بوو .. ئەشکی دڵ لیخن
شار ئاوا ئەبێ ؟.. یا، زرێبارە ؟
* * *
لە ڕۆژانی پڕ کارەساتمانا ..
گەلێگ گیا ڕوا و بەڵام نەبووە گوڵ
وتەش هەڵوەری لەگەڵ خەزانا
بۆ خێرەتاوی نەیهێنانە کوڵ.

4
کاتێك ئەم شارە ..
لەناو شەقامی کپ و خامۆشیا
لە گۆڕستانی بێ کفن پۆشیا
چزووی کۆڵەکەی قورسی سێدارە
بە گیانیا چزا ..
بە چاویا چزا ..
لە دوا هەناسەی دۆزەخی ڕەزا
لە کوێرە ڕێگەی هەورازی خزا
سەرەتای وشە
بڕوای پڕ ورشە
ڕەش ئەکرایەوە ..
بۆ ناو گەرووی مەرگ .. بەرئەدرایەوە.
* * *

کاتێك ئەم شارە .. لە باخی ڕووتیا
لە چاوی ماتیا،
گوڵ ئەپرووێنرا ..
چڵەکە .. مرۆڤـ .. قەلاچۆ ئەکرا
شار وای لێ کرا ..
وای بەسەر هێنرا،
کەچی ئەبینرا،
ژانی چەند ساڵە ..
ئەکرایە پیاڵە،
گوڵاڵە سوورە ئەکرا بەژاڵە
بە ناحەق ناوی کورد و کوردستان
بووبوو بە نیشان
بۆ مۆڵگەی تاوان .

5
ئەستێرە کشا ..
کەچی هێشتاکە، تیشك و پرشنگی
گەلێکی ماوە بە ئێمە بگا.
ڕابەرێکیش مرد .. بە دارا کرا ..
کەچی هێشتاکە، نووسین و دەنگی
گەلێکی ماوە بە ئێمە بگا.
هێشتاکە کەممان هەیە تێ بگا
ڕێگای کورد ئەبێ بەرەو کوێ بڕوا
ئەوەی ئەیزانین ..
ئەمڕۆ ئەیڵێین و بەڵام سبەینێ
لێی پەشیمانین.
* * *
لە جەنگی خەڵکی ترا ئەکوژرێین
لە گۆڕستانی
بێ ناونیشانی
وێرانی خەڵکی ترا ئەنێژرێین
بەڵام بۆ خۆمان ..
هەروا دەستەوسان
لەبەر دوژمنا، ڕائەکەین .. هەڵدێین.
* * *
بۆ شار و گوندی خەڵکی تر ئەگرین
لە داخا یەخە و بەرۆکمان ئەدڕێین

بەڵام بۆ خۆمان ..
بۆ شار و دێمان،
سەرچۆپی ئەگرین.

6

هەتاکەی وابین ..؟
هەر لە خەوابین ؟
. . . . . . ؟
. . . . . . ؟

7

ئەبێ ژیلەی بیر وا بورووژێنین
گیانی ڕزیوی پێ ببزووێنین
چەکی خەباتی لێ بکەینە شان
بە خوێن بیســـڕین مۆری ناوچەوان
ئەوساکە ناوی گەلێکی زیندوو
ئەبێتە مایە و شانازی مێژوو.

1958

• ڕۆژنامەی هاوکاری،ژمارە (25) 1971.

ڕێگا

نامە داخراوەکانی دێ
لە تەوژمی خۆشەویستی لێوی بەفری
تابلۆی شانۆی خۆرهەڵاتی ڕێگاکانا
ئەکرێتەوە
لە کاروانی گەڵا ڕێزانی پایزی گوڵا
لە زستانی سنگی هەورا
هەمان وەرزی نمەی بەهار
بەسەر لووتکە و
قەدپاڵ و نشێوەکانا
ئەڕژێنەوە.
* * *
سێبەری باڵدارێکی بێ پاسەپۆرتی
سەرهەڵگرتوو
بەندەرەکانی زریانی
وەیشوومەی شەوی هەڵتەکان

هەناسەی گەرمی هێلانەی
گەرووی خواروو
بووه ملوانکەی ژیلەمۆ و
لە گەردنی نەرمی وەك لۆکەی خۆی ئاڵان.
* * *
– ئەی باڵەکانی پرشنگی خۆری وشە!
بەستەڵەکی دەمارەکانی بێ دەنگی
جێ مەهێڵن
پەردەکانی پەنجەرەی زامی بێ گرشە،
بە دواتانا .. لاشەی زەوی
وێڵ ئەکێڵن.
* * *
کێ ئەیزانی ؟..
جانتایەکی خۆڵ لێنیشتووی ماندووی ڕێگای
مەڵبەندێکی دووری کەساس ..
ئەگاتە بەردەمی پاسگای تەمی تەکساس
ڕەهێڵەی بارانی خۆری،
تۆزی سەر ڕووی ئەشواتەوە..
گوێزانی برووسکەی دڕی،
دوگمەی سینگی ئەکاتەوە
کێ ئەیزانێ؟؟
* * *
کێ ئەیزانێ ؟..
نینۆکی درێژی ئەوسای مەلای خەتێ
لە دووتوێی ئایەتەکانی ناو قورئانا
سەروچاوی یەزدان ئەڕنێ
هەمان و هەمان پەنجەی تر
نە جارێ .. سێ و چوار جارێ تر
نەخشەی بەهەشتی هەژاران
لەبەردەرگای کۆشکی سپی و
سوور و سەوزی (ڕەشا) ئەدڕی.
* * *
نەوەك هەور،
کە سەرچاوەی خۆی ئەزانی
نەوەك .. ڕاچڵەکینی تەور
کە مەچەك و
بازووی کاوەی خۆی ئەزانێ

نەوەك .. ڕەنگی ئەرخەوانی
گۆڵستانی پێشمەرگەكان،
كە لافاوی
زێی خوێنینی خۆی ئەزانی
نەوەك .. چلەی پرسەی پشكۆی ئاگردانی
دەفتەری ڕێی بێ نەواكان،
كە سروودی
یەكگرتنی خۆی ئەزانێ.
بەڵكو ئێوەش ..
گەورەكانم،
ئەتانزانی.
* * *
ئەتانزانی پەری ئاوات،
لە كەژاوەی دڵدارانی ئاوارەوە
نەبێ .. نایەت.
ئەتانزانی .. كەشتی شادی،
لەڕۆخی زامی دەریاوە
نەبێ .. نایەت
ئەتانزانی .. خۆر لە چركەی
پەلەپیتكەی تفەنگەوە
نەبێ .. نایەت.
ئەتانزانی .. شنەی ئاڵا لەناو ڕێژنەی
ڕاستبوونەوەی سێدارەوە
نەبێ .. نایەت.
* * *
پۆستەرێكی ناوچەوانی هەواڵنامەی
بۆ كۆتایی هاوارێكی ڕووت و برسی
دەنگ و باسی "كۆماری ئیفلاتوون" ی لە:
گالیسكەی هاوین و قژی
بۆ قردێلەی گوڵەگەنمی ئەپرسی.
پەپوولەكانی سەرابی مۆمێكی كوێر.
چین چین بەنێو ڕەنگەكانی
تابلۆی ترازیدی پرسا گوزەریان كرد
مەشخەڵی بەرپێی ناسۆریان،
بە موژگانی سروە هەڵكرد.
ئیتر سەرەتای توولەڕێی
بەرەو عیشق دەستی پێ كرد.

1979
• □□قار، ژمارە (15) 2001.

□□ژمە□ر و ڕاپە‌ڕین و خە‌می بێ کۆتایی

1
ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ دڵی ئاسمانا ماوە‌؟
ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ سنگی مێژوودا ماوە‌؟
ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ کاروانی مە‌رگا ماوە‌؟
ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ ساڵنامە‌ی زوڵما ماوە‌؟
بۆ بەهاری: گە‌ڵاڕێزان
بۆ هاوینی: ڕێژنە‌ و لافاوی خوێن هە‌ڵسان
بۆ تە‌نیایی: منداڵانی ناو کوردستان
ببنە‌ پە‌رژین و پشتیوان.
* * *
ئاسمان! .. بۆ تۆ
سواری کام ئە‌سپی بۆراقی،
ئایین ببین؟
تا بتگە‌ینێ؟
مێژووی زە‌مینی ژان! .. بۆ تۆ
ڕێی کام دایکی
ئیفلاتوونی زایین بگرین؟
تا بتگە‌ینێ؟
کاروانی بیست سە‌دە‌ی هیوا و ڕامان! .. بۆ تۆ
چ پە‌یکە‌رێ بۆ هێرۆشیما و هە‌ڵە‌بجە‌ هە‌ڵببە‌ستین؟
تا بتگە‌ینێ؟
ساڵنامە‌ی سە‌ددامی باوکی،
هیتلە‌ری ژین سووتان! .. بۆ تۆ
سنوورە‌کان کیشوە‌ری مردن ئە‌بڕین
تا بتگە‌ینێ؟
تا بتگە‌ینێ و نە‌خشە‌ی کە‌للە‌ و دڵت بدڕین
تا فرمێسکی چاوی بە‌رلین و کە‌ربە‌لا و

كه‌ركووك بسڕين!
ئه‌وسا سروه‌ی
پڕ له‌ نه‌شئه‌ی
سروودێکی بێ کۆتایی،
ورد ورد بێشکه‌ی
خه‌ونی شایی
باڵه‌فڕێی په‌ڕه‌سێلکه‌ ڕا ئه‌ژه‌نێ.
* * *
چیمان .. نه‌کرد!
مه‌گه‌ر .. به‌ دیواری شه‌وی
زووحاکا هه‌ڵنه‌گه‌ڕاین و
به‌ره‌به‌یانی نه‌ورۆزمان
به‌ ئاورنگی سه‌ر ڕوومه‌تی
گوڵاڵه‌ سووره‌ ئاڵ نه‌کرد.
* * *
چیمان .. نه‌کرد!
مه‌گه‌ر ده‌ستمان
نه‌کرده‌ ملی (سیڤه‌ر) و
ئه‌و لا و ئه‌و لایمان ماچ نه‌کرد.
چیمان .. نه‌کرد!
مه‌گه‌ر به‌ ڕووی
په‌شیمانییه‌که‌ی (لۆزان)دا
شه‌ڕمان نه‌کرد.
* * *
چیمان .. نه‌کرد!
مه‌گه‌ر ده‌ ئامۆژگارییه‌که‌ی
(ولسن)مان وه‌ك
ئایه‌تێك له‌ناو قورئانا له‌به‌ر نه‌کرد.
* * *
چیمان .. نه‌کرد!
مه‌گه‌ر پێنج ساڵ
به‌ کۆش، به ده‌ست،
پشکۆی ڕه‌نگاوڕه‌نگمان
به‌ پێپیلکه‌ی ئاگری داخا
بۆ تارای بووکی کوردستان
نه‌° .. باڵای
ئاڵای شه‌کاوه‌مان .. نه‌برد.

* * *
چیمان.. نه‌کرد!
مه‌گه‌ر پێڵووی چرای ئه‌ستێره‌ی شه‌قامی
کۆماره‌ ساواکه‌ی سا بڵاخمان پێ نه‌کرد.
* * *
چیمان .. نه‌کرد؟
هه‌موویمان .. کرد!
ئه‌وه‌تا .. هه‌زاران ساڵه‌
گوڵه‌ ژاڵه‌
له‌ وه‌رزی حه‌زمانا ئه‌ژی و
پێمان ئه‌ڵێ:
(بۆ ئێوه‌ ڕه‌نگم ز□ر تا□ه‌
بۆ دوژمن تامم زۆر تاڵه‌).

2
دڵ .. هه‌ر دڵه‌
یه‌که و.. ئه‌گه‌رچی چوار به‌شه‌
کوردستان هه‌ر کوردستانه‌
گه‌رچی چوار که‌رتی یه‌ك له‌شه‌
ئا.. له‌م به‌شه‌ی
کانی خوارووی هه‌ڵقوڵانا
نه‌° .. له‌م له‌شه‌ی
ئه‌نجن بوونی شه‌قاو نانا
ئاخ! که‌ بانگی
سه‌دان نوێژی
راپه‌ڕینی تێدا نه‌درا
ئاخ! که‌ مانگی
زیوین ڕێژی
هه‌زاران مێشکی تیا نه‌پژا.
* * *
ئاخ! شه‌شی ڕه‌شی ئه‌یلوولی سلێمانی
کام ڕه‌شه‌با
کام قوربانی به□ بێ په‌روا
له‌ ئه‌لبوومی بازیانا هه‌ڵیانسانی.
* * *
شاخ! شه‌شی گه‌شی ئه‌یلوولی خۆڕاگرتن
له‌ عێراقا

لە‌ ڕووباری دوو چاوی بزە و مە‌راقا
ئە‌رێ چۆن بوویتە‌ ئاوێنە‌ی
ڕووی تریفە‌ی
خە‌رمانە‌ی ڕۆژی مانگرتن.
* * *
تۆش! یانزە‌ی ئە‌یلوولی تفە‌نگ
تێشووی گوللە‌.
قوڕگی هاوینە‌ تینووە‌کە‌ی
تە‌مە‌نی هە‌ڵۆی ناو فە‌رهە‌نگ!
چۆن باڵت گرت!
بە: بناری
تارمایی ڕە‌زی گە‌رمیانت
بە‌: کڕێوە‌ی
پشتێنی بە‌فری کوێستانت
چۆن بۆ کە‌شکە‌ڵانی فە‌لە‌ك سە‌ریانتخست.
* * *
چیمان .. نە‌کرد؟
ئە‌وە (30) ساڵی ڕە□ بە□ قە‌
لیستی خە‌زانی شەهیدان
پە‌یتا پە‌یتا
بە‌ بیلبیلە‌ی
ناخمانە‌وە‌ هە‌ڵئە‌واسرێ.
* * *
هەموویمان .. کرد!
ئە‌وە‌تا (30) ساڵی دە‌قە‌
کوردستانە‌کە‌ی چە‌ك لە‌ شان
لە‌ سە‌نگە‌را..
پێشمەرگە‌کە‌ی!
گرمە‌ی هە‌ور و برووسکە‌کە‌ی
هەرگیز .. هە‌رگیز
ئارام ناگرێ.

3
– وا (30) ساڵە‌ دار بە‌ڕوومان
بە‌رناگرێ.
گوڵئە‌ستێرە‌ی چۆلە‌کە‌مان
هە‌ڵنا فڕێ.

نیگای وێڵی منداڵانمان
لە‌ شە‌پۆلی سۆزی مە‌مکا پێناکە‌نێ.
ئەڵقەڕێزی
شە‌ققە‌ی بە‌ردە‌م دە‌رگاکانمان
نۆتە‌ی گە‌ڵای
ئاوازێکمان بۆ ناچنێ.
– وا (30) ساڵە‌
بە‌ڕێوە‌ین و
ژوان بۆ دیل دائە‌نێین و
□□ژمێری زیندانە‌کان،
پۆڵاڕێژن و
ناکرێنە‌وە‌.
– وا (30) ساڵە‌
ئە‌وە‌ندە‌ ڕوو!
لە‌ناو تابلۆی
حە‌وزی تێزابا قرچاوە‌
لە‌ش وە‌ك ئوردوو هە‌ڵچنراوە‌
وێنە‌ی کە‌س ناناسرێتە‌وە‌.
– وا (30) ساڵە‌
لە‌ناو دێڕی
ڕۆمانی هە‌موو شارێکا
لە‌ ئە‌شکە‌وتی
مێشکی هە‌موو شاعیرێکا
وشە‌ وە‌کو
یاریی قە‌ڵا و چاوە‌شارکێ
جارێ سە‌رنیشانە‌ و دیارە‌
جارێ چاوە‌دزێ و جارێ سە‌رە‌تاتکێ
جارێکیتر خۆشاردنە‌وە‌.
گە‌ر تۆ نە‌بای
ئێستا چریکە‌ی ئە‌م دە‌نگە‌
نووزە‌ی گۆڕی
کێلێکی ڕیسوا و سە‌رشۆڕی
نێو دوو لنگی
سوڵتانە‌کە‌ی بە‌غدا ئە‌بوو.
– ئاخ! .. پێشمە‌رگە‌!
گە‌ر تۆ نە‌بای
ئێستاکێ گە‌شە‌ی ئە‌م ڕە‌نگە‌

پە‌شتە‌ماڵی
بە‌ خوێن تاڵی
خوار ناوکی
سە‌رۆکە‌کە‌ی بە‌غدا ئە‌بوو.

4
لە‌ پڕ چ بارانێ دایکرد؟
گێژە‌لووکە‌ی چ ڕاپە‌ڕینێ هە‌ڵی کرد؟
کۆڵان لە‌ خۆیە‌وە‌ هە‌ڵسا
مە‌شخە‌ڵ هە‌ر بۆ خۆی هە‌ڵگیرسا
ئە‌مجارە‌یان
تفە‌نگ بە‌خۆی چووە‌ سە‌رشان
جۆگە‌ی هاوار
بە‌ تە‌وژم ڕژایە‌ نێو گە‌رووی تینوو
بۆ یە‌کە‌مجار
وڵاتی ترس ئاوا هە‌ڵچوو
تیشکی ئاوێنە‌ی شە‌پۆلی دیجلە‌ و فورات
لە‌گە‌ڵ لە‌نجە‌ی زێ و سیروانا
لە‌ ڕە‌وتی بێ وچانیانا
وا لە‌ یە‌کتری ئاڵابوون
وات ئە‌زانی بە‌ زگێ بوون
یان بوونە‌تە‌ یە‌ك سە‌رچاوە‌ی هیوا و ئاوات.
* * *
بە‌ڵام، ئە‌فسووس
کوانێ حە‌یا .. کوانێ نامووس
ئە‌وە‌ دیسان
ڕە‌وە‌ گورگی زامار و هاری بە‌عسیان
پاش ڕاونانیان
سمێڵی بە‌ڕێز سە‌رۆکیان
وە‌کو کلکیان
شۆڕکردە‌وە‌ بۆ ناو گە‌ڵیان
کە‌وتنە‌وە‌ خۆر سە‌ربڕین
مانگ سە‌ربڕین
لە‌ تۆڵە‌ی دۆڕاندنیانا
لە‌ کاتی گیانە‌ڵایانا.
زریکە‌یان بە‌ردایە‌ سە‌ر هە‌موو لێوێ
گڕیان بە‌ردایە‌ گە‌ردنی هە‌موو کێوێ

ده‌ستی حه‌سه‌ن و حوسێنیان
له‌بن بڕی
ئه‌گریجه‌ی خورمای به‌سرایان
هه‌موو ڕنی.
* * *
ئاخ! کوردستانی خۆشه‌ویست
چیکه‌ی تریان به‌تۆ نه‌ڕشت
مه‌گه‌ر ڕك و کینه‌ی ڕه‌شیان
به‌ باروت و خوێن نه‌شێلا و
نه‌یانکرده‌
نێرگزه‌جاڕی ئه‌مساڵی گرانه‌تا و
له‌ بسکی هه‌ڵپڕووزکاوی
دووکه‌ڵاوی
باوه‌ گوڕگوڕ و قه‌ڵای هه‌ولێریان نه‌دا و؟
کردیانه‌ شاپڵیته‌یه‌کی ره‌ش هه‌ڵگیرساو.
* * *
ئه‌وا له‌سه‌ر سنگی خۆما
تارای ڕاپه‌ڕینێکت له‌بۆ ئه‌چنم.
له‌ناو دڵی پڕ هه‌نسکما
نه‌خشه‌ی شیعری کوردستانت بۆ هه‌ڵئه‌گرم.
له‌سه‌ر به‌ردی ناوچه‌وانی زه‌بوونیما
وێنه‌ی تفه‌نگێکی که‌ت بۆ هه‌ڵئه‌که‌نم.
له‌ناو سۆزی ته‌نیاییما
ئاوازی عیشقێکی تازه‌ت بۆ ئه‌ژه‌نم.

5

– ئاخ ..! پێشمه‌رگه‌!
پاش کاره‌سات
له‌گه‌ڵمان به‌!
له‌ناو ئۆردووگای دڵمان به‌!
چه‌ك دامه‌نێ
خۆت ڕاومه‌نێ
له‌مه‌ زیاتر!
چاوی ڕه‌شی قه‌ره‌ هه‌نجیریان هه‌ڵکۆڵی!
توخوا.. له‌ هه‌ڵه‌بجه‌ زیاتر
ئیتر چیتر ماوه‌ بیکه‌ن
مه‌گه‌ر هه‌ر له‌ پردی ده‌لالی زاخۆوه‌

هەتا دە‌مارە‌كانى نە‌وتى خانە‌قين
خاك و خۆڵى
شيرينيان وە‌ك بێژنگ لێكرد
چە‌ك دامە‌نێ
چاو لێكمە‌نێ
دوێنێ ئە‌وە‌ندە‌يان لێ قە‌ڵاچۆ كردين
نايە‌تە‌ ژمارە‌ و پرسين
بە‌ مليـۆن و
دوو .. سێ مليـۆن
پير و مناڵانيان بێ سە‌روشوێن كردين
لە‌ ماڵ و حاڵمانيان كردين.
– دە‌سا.. تو خوا ئە‌ى پێشمە‌رگە‌!
كوردستانت
ئيمشە‌و لە‌شى بێ ڕايە‌خە‌..
تكايە‌ گيانتى بۆ ڕاخە‌.

6

دواى هە‌موو ئە‌م بەسەرهاتە‌
كە‌چى تازە‌ وە‌فد ڕێكئە‌خرێ
يە‌ك لە‌ دواى يە‌ك
بۆ لاى قە‌سابە‌كە‌ى بە‌غدا
بە‌ڕێ ئە‌كرێ
گوايە‌ نوخشە‌ و نۆبە‌رە‌ى مفاوە‌زاتە‌.
* * *
لێم ببوورە‌!
كوورە‌ گڕى شيعرى تووڕە‌!
جارە‌ جارێ
داخى دڵم وا بە‌ ساكارى هە‌ڵڕێژم
ڕستە‌ جريوە‌ شاكارێ
لە‌ زمانى ناو بازاڕا وا بنێژم.
* * *
كونە‌ شارى زە‌ردە‌واڵە‌ و
ڕێچكە‌ى ڕە‌ژوو،
لێت ناترسم!
ئە‌م هە‌ڵوێستە‌م بخنكێنى
وە‌ستا و بە‌ هەرزانى وانە‌ و
قوتابخانە‌ى مژدە‌ى سووتوو،

لێت ناپرسم!
لە (فندق الرشيد)ەوە چیم بۆ دێنی.
* * *
خۆتان ئەڵێن!
چاو بەستەش بن .. هەر شارەزان،
بۆیە سەرقاڵی هاتوچۆن،
تا لەسەر خوانی ئاژانسی
کوشت و بڕ و دەنگوباسی
ڕشانەوەی سەرۆك بخۆن
تا بە ئابڕووی تکێنراوی
خۆتان زامی سەددام بشۆن.
* * *
لەجیاتی کێ؟
ئەو مناڵەی لە تاوی بێ شیری ئەمری
یا ئەو دایکەی
تاقانە جگەرگۆشەکەی
بە دەستی خۆی لە چاڵ ناشت و
پەنجەیەك نەبوو ر ِ ەهێڵەی
خوێی چاوی بەر پەنجەرەی
لەبۆ بسڕێ.
* * *
لەجیاتی کێ؟
باوەش ئەکەن
بە سەرتاپای تاوانێکا و
ئەم لا و ئەو لای
داڕزاوی بۆگەنی سەددام ماچ ئەکەن.
* * *
لەجیاتی کێ؟
مانگێ زیاتر لە باوەشی
بەعسا کۆبوون
نەخێر وێبوون
پێشمان ئەڵێن:
– بەڕێز سەرۆك لوتفی هەیە –
ئەمجارەیان
لە جێی حەکەم
بە موهاندسی حوکمی زاتی ناوئەبرێ.
* * *

لە‌جیاتی کێ؟
لە‌ جێی قە‌ڵغانی قەڵە‌م و
بە‌یتە‌ شیعرێ؟
کە‌ لە‌ داخا سە‌ر و قژی خۆی ئە‌ڕنێ و
هاوار ئە‌کا و ئە‌نەڕێنێ
ئە‌بێ ئێستاکە‌ بنووسرێ.

7
لە‌پاش چی؟
گلە‌یی لە‌ سە‌نگە‌ر ئە‌کە‌ن
گلە‌یی لە‌ خە‌نجە‌ر ئە‌کە‌ن
ناوی (شۆڕش)
بە‌ – شە‌ڕ – ئە‌بە‌ن
ئە‌گە‌نە‌ ئە‌و قە‌ناعە‌تە‌ی
هەر بە‌ ئاشتی
نە‌وە‌ك بە‌ شە‌ڕ
ئە‌م ئاواتە‌ی
کورد سە‌ر ئە‌خە‌ن.
* * *
– شە‌ڕ هە‌ر شە‌ڕە‌
تۆپ و بۆمبای وێرانکە‌رە‌
فڕۆکە‌ی ژە‌هر پڕژینی
خنکێنە‌رە‌
کە‌ڵبە‌ و نوخانی دوژمن و
عە‌زیایە‌کی داگیرکە‌رە‌
– بە‌ڵام .. شۆڕش
چۆڕاوگە‌کە‌ی خوێن و کۆشش،
تە‌نیا لێزمە‌ی
بارانێکی داهێنە‌رە‌
تاکە‌ هە‌گبە‌ی
ڕێ بە‌رە‌و لووتکە‌ی سە‌رخە‌رە‌
شۆڕش .. نامە‌ی
گە‌ردوونی ڕزگاریکە‌رە‌
تاقە‌ لانە‌ی
هە‌ڵۆیە‌کی ئە‌شکە‌وتگرە‌
لە‌ بۆ ئاشتیش
لە‌نجە‌ باڵی

شین ساماڵی
پۆله‌ كۆتری ژوورووی هه‌وره‌.
* * *
خواست و ئامانجه‌كانیشمان
كه‌لوپه‌ل و
هه‌یتو هاواری ناو مه‌زاتخانه‌ نییه‌
خوێن و گۆڕی
هه‌زاران هه‌زار شه‌هیدی
تێیدا وه‌كو
جاجمه‌شڕی،
قه‌نه‌فه‌ كۆنێ بفرۆشرێ،
یان دووكانی به‌رگدرووی
ژنانه‌ و پیاوانه‌ نییه‌
جل و به‌رگی گڕ خڵتانی
كوردستانی
تێیدا وه‌كو
ڕانك و چۆغه‌ و ستارخانی
له‌م لا قارسكا و
بیداته‌وه‌ ده‌می ئه‌و لا و
به‌ مه‌قه‌ستی تیژ ده‌بانی
ده‌رزی و داوی بێ ئامانی
سنووره‌كانی جه‌سته‌مان
له‌ت و كوتكا و
ئه‌وسا ئۆتۆنۆمی خۆیان
به‌ باڵامانا هه‌ڵكێشێ.

8
له‌ ئاستی شیعری خه‌مخوارا
قه‌ڵه‌می هه‌نسك ژارا
په‌ڕه‌ی ڕووی ده‌فته‌ری كزا
ڕوو له‌ كام خوا كه‌م بۆ نزا
– بڕۆ بڕۆ…
گوێ مه‌ده‌ره‌ یاساوڵێ، لێت بخوڕێ و داوای شوناسنامه‌ی
ده‌وڵه‌تێكی قه‌حپه‌ت لێ بكا و لێشت بپرسێ:
ناوت چییه‌؟
(ابن العوجه‌) یان (كوردستان)؟
– بڵێَ و بڵێ .. دایكم ته‌نیا منی هه‌بوو،

باوکم لە‌من زیاتر کە‌سی تری نە‌بوو،
هەر منیان بوو
منیشیان ناونا کوردستان.

بە‌هاری 1991

• گۆڤاری ڕێگای ئاشتی و سۆسیالیزم، ژمارە (27) 1991.

-______________

خوێننامەی دڵدارێکی تینوو
(کە ژانی دڵدارەکان، ئەڕژێنە هەژانێکی بێ ئامانی ناو تەمەنی مێژووی پڕ لە ئازاری کوردەوە. ئاسۆی ماچەکانمان بێ پایانتر ئەبێ. ئەو پێشمەرگە دڵدارەی هەڕاج کرا. ئەبێ سەرلەنوێ بە خۆشەویستییەکی تر گۆش بکرێتەوە. تا بە خوێنی شەیداوە لاپەڕەکی ڕەنگین لە داستانی درێژخایەنمان بنووسێتەوە. ئەم جگەرگۆشەیەم لەمانەوە چەکەرەی کرد.)

1
گیانە .. کاتێ چاوی گەشی وشەکانم
لەبەر دەرگای داخراوی شارەکەما
بۆ تروسکەی چرای سنگی کپکراوی کوردستانم
جۆگەی ئاگری هەڵئەبەست
دوژمنانم ..
دوژمنانی شیعرەکانم
باری خەمیان
لە کۆڵی کاروانی شەوی
چیاکانمان دائەبەست
من ژانی ئەم
چەند دێڕ شیعرەم
بۆ تۆ هەڵبەست.
2
دەرگای چاوی
دیوارەکانم بەجێهێشت
شە□□لی خوێی دەریای لێوی بزڕکاوی
دڵدارەکانم بەجێهێشت
چرپەی
پەردەی

یادگارێکی ژاکاوی
پەنجەرەکانم بەجێهێشت
بۆ هەوری گڕ
بۆ پەیامی دارستانی شۆڕشی چڕ
بۆ خوێن .. ئاگر
تۆم بەجێهێشت.
3
ڕۆیشتم .. ڕۆیشتم
بەڵام .. چاوی وشەکانم، چ ببینێ؟
((تازە .. کێوی قسەکانمان،
بەرماڵی مزگەوتەکانمان))
بۆمبای هەزار
ساڵی ژاڵەی تەمەنی مێژووی پڕ لە ژار
بە گوێی خۆزگەی
مەم و زینی
باوەشی گەرمی پێشمەرگەی
دڵی سەنگەری خوێنینی
شۆڕشەکەما ..
ئەتەقێنێ.
4
ڕۆیشتم .. ڕۆیشتم
سەرم لەبەر پێی ئێوارەی
بزەی دڵدارێکا کەچ کرد
ئاڵای نوێژێکی پیرۆزم
لەناو چاوی خۆردا هەڵکرد
گیانە .. وتم:
بەڵکو نوێژی
برینڕێژی
سەفەری دوورم گیرابێ
وشەی بەندم بەڕەڵلا بێ
کەچی .. ڕێی خۆر سەری هەڵگرت
باخی سنگم بەری نەگرت.
بەری نەگرت
بەری نەگرت
5
گیانە .. ئاسۆی ماچەکانمان
نازانم بۆ بێ ئاسمانە

پشکۆی نیگای
باڵی ڕێگای
دڵداریمان
بۆ بێ چاوی ئاگردانه
بۆچی هەوری زامەکانمان
به بێ ڕەهێڵەی بارانه
نامەکانمان ..
بێ گوڵدانه
مەرگی دەنگمان ..
به بێ پرسه و گۆڕستانه.
6
گیانه .. ئەمڕۆ
من و دڵدارێکی هەر وەك خۆم ڕەنجەڕۆ
باسی مەرگی
دوا گوللەی چەکی گیڤارای
ئەم کوردستانەمان ئەکرد
باسی چرای
ڕێی بێ بەرگی
درەختی شۆڕشمان ئەکرد
کەچی لە ڕووی تۆی بێ ڕەنگا
لە هاژەی دەریای هاواری تۆی بێ دەنگا
بزەی ئاگرینم بینی
وشەی ڕاچەنینم بینی.
7
گیانه .. سنگم
ملیۆنەها .. بۆمبای ڕاچەنینی تیایه
خۆزگەی ناو شیعری گزنگم
ملیۆنەها .. خۆری پێکەنینی تیایه
بەڵام هیچیان
نابن بەو پێشمەرگە مەردەی
لە هەڕاجخانەی ئاشتییا
ئاڵای خوێنی ئەچەقێنێ
نابن بە یەك دێڕ سروودی
نەوەی ئاگر و باروتی
ئەو سەردەمەی
زامی گوللە ئەتەقێنێ.
8

وشەکانمان
بە بێ ئاسمان .. بەبێ خۆرن
ئاخۆ، کەی .. کام چاوی ئاسۆ هەڵیبێنێ؟
داستانیشمان ..
داستانی کۆن و ئێستامان، ئێجگار زۆرن
ئاخۆ، کەی .. کام پاڵەوان بێ وەدیبێنێ؟
9
پرسیارێکە ..
گیانە .. دووکەڵ لە گڕی کرد
ئازارێکە ..
کوژاندنەوەی پشکۆی چاوی
پێشمەرگەیەك
تێکەڵ بە فرمێسکی تەڕی
نەڕەی تۆڵەی سەنگەری کرد.
10
گیانە .. بۆ وەڵام .. بۆ ئەنجام
بەسەر کێوی فەرهەنگی زمانەوانییا هەڵگەڕام
بەناو دەریای ئینسکلۆپیدیای ژیانی
دڵدارانی ترا گەڕام
لە داستانی مەم و زینا
گەڕام .. گەڕام
لە شاری بێ پێکەنینا
گەڕام .. گەڕام
نە خۆم .. نە تۆ
نە نیگای بانگەوازێکی پڕ شکۆ
کەسم نەدی
ئەزانی بۆ کەسم نەدی؟
11
چونکە .. هێشتا، چرای وشەی خۆشەویستی
لای ئێمە هەڵنەگیرساوە.
دەنگی گۆرانیی سەربەستی ..
نەوتراوە.
ئاڵای ئاگر هەڵنەکراوە ..
یەك دێڕ چییە ..
لە باسی دڵداریی ڕاستی ..
نەنووسراوە.
هێشتا چەپکە گوڵێکی سوور،

لەسەر گۆڕی پێشمەرگەیەك..
دانەنراوە.
نەخێر .. هێشتا ئاو نەدراوە
نەنێژراوە
نەچێنراوە.
12
گیانە .. کاتێ، چەپکە گوڵی ڕەنگاوڕەنگت پێشکەش ئەکەم
گۆڕستانی شەهیدانم ببێتە باخێکی بەرین
کاتێ شیعرت پیا هەڵئەدەم
وشەکانم لەگەڵ تەقەی گوللەی پێشمەرگەدا بژین ..
ئەوسا .. گیانە، ماچت ئەکەم
لە دێڕێکا .. هەزاران جار
باست ئەکەم
ماچت ئەکەم.

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (تایبەت) 1972.

لە خولیای داستانی مەرگی زەردەشتدا
کام سەرەتای ناونیشانی تاڵ و تفتی
مەرگی متی
ئەو چیرۆکانە باس خەم
کە مە□□تکەی ناو بێشکەی خەم
لە دەسرازەی پەڕەی مێژووی شارەکانا
لە ئاوێنەی ئاسۆی تەمەنی سەیوانا
بە فرمێسکی هێشتا کزری
ناو داستانی ون و بزری
کارەساتی کوشتنی زەردەشتا نووسی
نووسی .. بەڵام، بۆچی چاوێ
لەرەی سێبەر .. یا هەتاوێ
هەتا خەونی پەپوولەی وشەش نەیپرسی
بۆ کێ .. نووسرا
خوڕەی ژانی ئەم ڕووبارە
جۆگەی خوێنی ئەم بەهارە
بۆ کوێ ئەڕوا.
***
باخمان ..
کوردستانی چاو پڕ زاخمان

بۆ سەرەتا
بۆ سەرەتا
هەموو ڕۆژێ
دڵی مەردێك
خۆشەویستێك
نە° .. درەختێك
تۆوی چەكێك
لە كێڵگەی زامی تینووما نا ئەنێژێ.
***
یەكەم وشە .. نە°، سەرەتا
كە زەردەشت بوو بۆچی كوژرا
دوابەدوای ئەو
مێرانەی خەو
لە لاشەمان ورووژێنرا
گۆڕمان .. ناخمان پڕ لە زەرنیخی لم كرا
كەچی تازە .. دوای تەمەنێكی هێجگار كۆن
ئەیانەوێ .. ناوی زەردەشت
چاوی زەردەشت
بە بەهەشتی بەڵێنی دۆزەخیان بشۆن.
***
دوا هەناسەی
نركە و نەڕی
ناو چیرۆكی بۆشكەی مەرگی
تروسكەی خۆری سەر سنگی
پێشمەرگەیەك .. سەرەتایە
سەرەتایە ..
بۆ ئەو ڕێیەی
نەك زەردەشتێ .. بەڵكو هەزار
بۆ یەك وشە .. بۆ یەك هاوار
بەرگی خوێنیان لە بەرایە.
***
ئەی نەوەی دە ساڵەی گوللە
ناوی زەردەشتتان خۆش بوێ
گۆتان بوێ
بیر و ڕێگا .. چەكی سەركەوتنتان بوێ
بۆ سەرەتا
پردی خوێن و بیر هەڵبەستن

بۆ سەرەتا
پشکۆی وشەی چەك هەڵڕێژن.

• گۆڤاری نووسەری کورد، ژمارە (5) 1972.

بەشێکی تر لە گاتا

کاتێ لەگەڵ هەڵوەرینی
گۆپکە و گەڵای ئاگرینی
دوا هەناسەی ..
ئەرخەوانا
نە° .. لەناو تۆف و ڕەهێڵەی
دۆزەخی سنگی خەزانا
وەکو چڵە گیایەك هەڵچووم
ئێوە هەبوون.
کاتێ لە ناو مناڵدانی
ئاوسێنراوی پڕ لەژانی
چیاکانا
لەدایکبووم ..
ئێوە هەبوون.
لەگەڵ زامی ..
وشەی ناو دێڕی هەڵبەستا
ئێوە هەبوون.
لەگەڵ مردنی ناکامی ..
خۆشەویستا
ئێوە هەبوون.
لە گۆرانیی بێ ئەنجامی ..
سووتانی نامەی مەبەستا
ئێوە هەبوون.
***
ئێوە هەبوون ..
بەڵام هەنگاوی ڕێی وێڵ بوون
بارانێك بوون .. بەڵام بێ ڕەنگ
گریانێك بوون .. بەڵام بێ دەنگ
کاروانێك بوون .. بە بێ پێشەنگ
لەشکرێك بوون .. بەڵام بێ جەنگ

***
کاتێ هاتم ..
تووڕ درامە .. ژێر سێبەری
ڕشانەوەی پەل هاویشتووی
سیپارەی چڵك لێ نیشتووی
بانگ و دەنگی مەرگەوەڵی
تەمەنی درێژتانەوە ..
کاتێ هاتم ..
لوول درامە .. گێژەڵووکەی
زەڕنیخی جادوو ئەفسانەی
مێردەزمەی
ئەو قسانەی .. ئەو ئەڵقانەی
ئەکرایە گوێ و ملتانەوە.
***
هاتم .. دەریای
ئاگرینم بۆ هەژاندن
هاتم .. سەرمای
بیر تەزێنم بۆ بەزاندن
ئەهریمەنم بۆ خنکاندن
گیانی مەزدەم بۆ خوڵقاندن
بە خوێنی بیر ..
دێراوی دڵۆی ئاوێستام
بۆ هەڵبەستن ..
ئاڵای بڕوام ..
بۆ هەڵکردن ..
پشکۆی وشەم .. بۆ هەڵڕشتن
ڕەنگی:
گوڵی گێپژێنی
نەورۆزی تازەم بۆ ڕشتن
دەنگی:
شۆڕشی خوێنینی
کوردستانی نوێم بۆ وتن.
***
من ئەو دەنگەم
لەگەڵ گرمەی .. هەوری ژانی
گریانی چاوی زستانی
شارەکانا ..

بە خوێ باریم
بە خوێ باریم
وەکو .. ئاگر، بەڕووتانا
بە چاوتانا
بە خوێ باریم
من ئەو دەنگەم ..
لە سووتانا،
لە گریانا ..
ئاڵای خۆر و گوڵەگەنم
ئەکەم بە بەر کوردستانا
من ئەو ڕەنگەم ..
لە وێنەی مێژووی کاڵتانا
لە چرپەی تفت و تاڵتانا
مۆری خوێن و پەڕەی ئاگر
ئەنێم بە ڕووی ئاسۆتانا
من ئەو جەنگەم ..
لە گوللەی پێشمەرگەمانا
گۆرانی زەردەشتی ئەمڕۆ ..
ئەکەم بە گوێی مردووتانا
ئەو پێشەنگەم ..
لە کاروانی پڕ سوێتانا
لە بینایی پڕ خوێتانا
زاری زەنگ و چاوی کانیی
ئەچێنم لە بەرپێتانا.
***
براکانم دەنگی شۆڕش
تەقەی ناو سەنگەری ئەوێ
براکانم .. زاری شۆڕش
نەڕەی تۆقێنەری ئەوێ
براکانم .. چاوی شۆڕش
تۆڵەی سووتێنەری ئەوێ
براکانم .. شۆڕش، شۆڕش
بەڵێ شۆڕش
بازووی ڕووخێنەری ئەوێ
بیری نوێی ڕەهبەری ئەوێ.
***
براکانم .. لەگەڵمابن

لە هەموو بستێکی گۆی
کوردستانا .. لەگەڵمابن
دۆزەخ داخەن
ڕێگای خوێن و ژیلە ڕاخەن
چرۆ بگرن
پشکۆ بگرن
ژەنگی تاوانی سەرلاشەی
ئەم وڵاتە ..
بە خوێن بسڕن ..
جارێکی تر .. ((با هەڵمژین هەناسەی شەهیدەکانمان))
جارێکی تر .. ((با ببیستین گۆرانیی پێشمەرگەکانمان))
لەگەڵمابن ..
لە خەمناکی شارەکانا
لەگەڵمابن ..
لە گریانی مناڵانا ..
لەگەڵمابن ..
لە هەنگاوا .. لەگەڵمابن
لە شاڵاوا لەگەڵمابن
لەگەڵمابن ..
لەگەڵمابن ..
بۆ پێشوازی مەزدەی ژیان
لەگەڵمابن ..
بۆ بەهاری نوێی کوردستان
لەگەڵمابن ..
لەگەڵمابن .. لە گەڵمابن.

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (34) 1971.

-____________

یاد و یاقووت و نەهەنگ

1
تا دوێنێ بوو ..
نەورۆزەکەی شاری هیوا
بەهارێکی پڕ لە سوێ بوو ..
گوڵی وشەی تیا ئەپروا
***

دەروونی یاد .. بێ کڵپە بوو
سنگی وتە .. بێ چرپە بوو
ئاسمانی بیر .. ڕەشی تێر بوو
چاوی تۆڵە .. هێشتا کوێر بوو
***
تا دوێنێ بوو ..
شاری نوستوو ..
هەر خامۆش بوو،
گۆڕستانی بیرەوەچوو
فەرامۆش بوو
***
ئەشکەوتی چۆڵ،
درەختێکی بێ چرۆ بوو ..
ئاگردانی پڕ خوێن و خۆڵ،
بێ پشکۆ بوو.
***
تا دوێنێ بوو ..
چەکی خەبات،
هێشتا متی ناو سەنگەر بوو
هیوا و ئاوات،
هەتاوێکی بێ سێبەر بوو
***
کاروان وێڵ بوو..
چاوەڕوانی
پێشەنگێکی قارەمانی
مەرد و قەڵای دوژمن کێڵ بوو
2
لە ئاسۆی بێ پێکەنینا
لەگەڵ زەردەی ئاوارەیی..
ژەنگی تاڵی خۆرنشینا
لە ئاسمانی ماتەمینا
لە دوا چرپەی وشەی وێڵی
ئەستێرەی شەوگاری ژینا
لێوی خۆری خنکاوی خوێ
کەوتە بزەی ئاورنگ ڕشتن
کاروانەکەی جێماوی ڕێ
کەوتەوە بەستە و ڕۆیشتن

***
لە پێووشەی گەردەلوولا
لە گێژاوی ..
ڕەنگزەرد و هەڵبزڕکاوی
ڕێژانی ڕەشی ئەیلوولا
دەنگی ڕاچەنین و هەڵمەت
چەکی بڕوای دا بە میللەت
***
باخی زەردی ئەیلوولی ڕووت
بە پەڵەی ئاگر و بارووت
گوڵاڵەی هیوای شۆڕشی
نەتەوەی کوردی تیا پشکووت
3
ئەیلوول هات و ساڵ بەسەر چوو
گڵی کپە و ڕق بێ پشوو
دارستانی..
بێ جریوەی کوردستانی
ئەکرد بە زووخاڵ و ڕەژوو..
بەڵام ئەو بڕوایەی وەکو
شاڵاوی ئاگر و پووشوو،
لە سەنگەرا ..
لە ئەشکەوتا ..
لە هەڵمەتا ..
لە پژانی مێشك و سەرا
لە شەونخوونی ڕابەرا
بە ڕووی دوژمنا هەڵئەچوو
بەجێشتر بوو .. لەناو نەچوو
.. لەناو نەچوو
4
ئەی کوردستانی پێشمەرگە ..
ڕاستە دڵی چیاکانت،
چاوی گەشی مناڵانت ..
ئەمساڵ پڕ شایی و ئاهەنگە
بەڵام .. قسە، هێشتا .. ڕەنگە
خواست و مەرام ..
یاقووتێکی شەوچراخی
ناو گەرووی تاری نەهەنگە.

1971
• گۆڤاری ڕوانگە، ژمارە (1) 1971.

-——————————

پرسیار بۆ هاتنی گۆدۆ

1
بۆچی؟ ئەبێ .. هەموو جارێ
گشت بەهارێ
ساڵ .. لە دوای ساڵ،
((ساڵی خۆڵەمێش و زووخاڵ))
لەسای بەڕۆچکەی یادێکا ..
((یادێك بێ باڵ))
خۆری تەزیو
بکەین بەسنگی مێژووا
نە° .. لەناو گەرووی زامێکا ..
((زامێکی تاڵ))
بەستەی ڕزیو
بکەین بەگیانی مردووا.
؟؟؟
بۆچی؟ ئەبێ .. کاسەسەری
شەق کراوی
ژێر ئەرخەوانی بێ بەری
بەخوێن تەڕی
تەمەنی خۆزگەی وێڵ بوومان
لەچەرخی تازەی بیستەما
بۆ سێبەری ..
گیانی زەردەشتی کوژراومان
بۆ ئاوێستای هەڵواسراوی
ناوخۆری ئاڵای سووتاوی
ئاسمانی بێ سەروشوێنمان
بێتە سەما
؟؟؟
2
هاوڕێکانم!
بەهاری ئەم کوردستانە

هێشتا تینووی کانییەکە
نەتەقیوە.
دەنگی ژانی ئەم شارانە
چاوەڕێی گۆرانییەکە
هێشتا کاروانی قوربانی
دۆڵەکانی..
نەچنیوە.
؟؟؟
3
هاوڕێکانم!
پرسیارمان هەزار و یەك
کوردستانمان
چاوەڕوانی گۆدۆیەکە
چاوەڕوانی مەزدەیەکە
چاوەڕوانی گوللەیەکە
سنگی ڕێگای ئاسمانی ون
هەڵتەکێنێ ..
ڕاستکاتەوە
پەیکەری (ڕاستیی) سەروبن
؟؟؟
4
هاوڕێکانم!
هاتنی گۆدۆی هاوڕێمان
بیری ئەوێ
خوێنی ئەوێ
وتە و کرداری نوێی ئەوێ
قوربانیی (کاروانی وشەی ڕاچەنیو)ی
ئەمڕۆی ئەوێ
شیکردنەوەی (کڵافەیەك
ژانی تووڕە)ی ئێمەی ئەوێ
(ڕۆژژمێری) سووتێنراوی
ئازاری (پێشمەرگە)ی ئەوێ
هەڵهاتنی (خۆرێکی یاخیبووی ئەوێ)
تەڕەی زامی
گیڤارای نوێی .. نەك کوردستان
نەك بۆلیڤیا .. هەموو جیهان
بەڵکو جیهانی نوێی ئەوێ

• گ□قاری ڕوانگه، ژماره (2) 1971.

ژانی ڕۆژانی هۆنراوه

هاتووم . چه‌پکێ وشه‌ی ئاگر
له‌سه‌ر گۆڕی شیعر دانێم
هاتووم .. بڵێم:
باوه‌گوڕ گوڕ
کوانێ ئاڵا؟
کوانێ شیعر؟
***
هاتووم، له‌ناو شیعره‌کانی شێخ ڕه‌زادا
یاخیبوونی وشه فێربم
له‌ناو جۆگه‌ی هه‌نسکی گاورباغیدا
له‌خوێن تێربم
هاتووم.. له‌به‌ر خۆری چله‌ی
شۆڕیجه‌دا،
له‌به‌ر وشه‌ی
سووتاندنی تاڵ تاڵ شارای ئه‌گریجه‌دا
کوێر بم.. کوێربم
نه‌خێر .. هاتووم شیعر فێربم
***
هاتووم .. له‌ناو زه‌رده‌خه‌نه‌ی
ته‌رمی شه‌هیده‌کانمانا
بۆ پێغه‌مبه‌رێ بگه‌ڕێم
له‌ناو پرسه‌ی
ده‌نگی تفه‌نگه‌کانمانا
بۆ هه‌ڵچوونی خوێنی سه‌نگه‌رێ بگه‌ڕێم
له‌ناو خورپه‌ی
دڵی ئاهه‌نگه‌کانمانا
بۆ هاواری گولله‌ی ڕابه‌رێ بگه‌ڕێم
هاتووم .. هاتووم
بۆ یه‌ك چرۆی چڵی ئاگر
بۆ دێڕه شیعرێ بگه‌ڕێم
***
ئه‌ی شاری ژان!

شاری شیعری گڕی گریان
هاتووم .. بەدوای کەللەسەری
شەهیدێکتا وێڵم .. ونە
بەدوای کاڵانی خەنجەری
بڕوایەکتا وێڵم ..ونە
بەدوای هەناسەی سواڵکەری
بەرماڵێکتا وێڵم .. ونە
بەدوای گۆڕی بێ چەپەری
دڵدارێکتا وێڵم . ونە
بەدوای ناوی بێ پەیکەری
شاعیرێکتا وێڵم .. ونە
***
هاتووم .. هەستم
بدەمە دەست مناڵەکانی ئەم شارە
هاتووم .. تفەنگی هەڵبەستم
بدەمە دەست پێشمەرگەکانی ئەم شارە
هاتووم .. شیعرم
لە باخی گڕ تێ بەربوودا
لە گۆڕستانی زیندوودا
دوا لاپەڕەو دێڕی بدڕم
***
هاتووم .. بڵێم
شیعر .. هەڵسانی شەقامە
هاتووم .. بڵێم
شیعر .. تەقینەوەی زامە
شیعر .. مەرگی پێغەمبەرە
شیعر .. گۆرانی سەنگەرە
شیعر .. هەنگاوی بەجەرگی
بەرەو سێدارەی ڕابەرە
شیعر .. ڕێگاو ئەنجامێکی
بەخوێن تەڕە.
***
هاتووم .. لەناو باخی سنگی خۆزگەتانا
بست بست تۆوی بۆمبای شۆڕش دابچێنم
یەك یەك لە مێشك و دڵتانا
لە گیانتانا
لەپرسەی بێ گریانتانا

شەهیدەکانتان هەڵسێنم
هاتووم .. دەروازەی گەورەی شار
ڕاوەشێنم ..
بنەڕێنم .. هەموو ڕۆژێ
زامی گەلێ ساڕێژ ئەبێ
بنەڕێنم .. ئەی بۆچی کورد
بەڵێ .. ئەی شاری ژان، بەڵێ .. ئەی بۆچی کورد
ئاڵای هەتاوی کەژاوەی
بووکی ڕزگاری هەڵنەکرد؟
***
ئەزانن بۆ؟ .. چونکە هێشتا ؟
بۆمبای شۆڕش
وا لەمشتا
چونکە .. ڕێگا
بۆ ئەستێرە
لەلای ئێمە هێشتا کوێرە
چونکە هێشتا ئەبێ شاعیر هەڵبواسرێ
ناوی مارکس .. خۆبە کوشتدانی گیڤارا
لەیادداشتی
پێشمەرگەیەکا نەنووسرێ
***
شۆڕش لەلای نەوەی ئەم سەردەمە .. خوایە
سەرەتایە
لەدایکبوونی بڕوایە
هەڵگیرساندنی چرایە
بەخوێن سەندنی هیوایە
بەرزکردنەوەی ئاڵایە ..
***
بەڵام، کوا .. خوا؟
کوا .. سەرەتا؟
کوانێ .. بڕوا؟
کوانێ .. چرا؟
کوانێ .. هیوا؟
کوانێ .. ئاڵا؟
***
ئەی چاوی نۆ ساڵەی خۆری ئاواتی کورد
مژدەی نیگای سەرفرازیمان لێت ئەوێ.

ئەی دڵی چوار لەتکراوی خەباتی کورد
چەپکە ئاڵای سەربەخۆییمان لێت ئەوێ.
ئەی بارانی گڕ و خوێنی سەنگەری کورد
سێبەری باخی قوریبانیمان لێت ئەوێ.
ئەی تفەنگی بیر و دەنگی ڕابەری کورد
کوردستان و مرۆڤی کوردمان لێت ئەوێ.
رقی ڕەهێڵە و شۆڕشی تۆمان ئەوێ.
لەخۆمانا
دێڕ دێڕ لە شیعرەکانمانا
تۆمان ئەوێ.
وەك چۆن .. شۆڕش پەڕەی خوێنی
لافاوێکی سووری ئەوێ
ئێمەش ئاوا .. تۆمان ئەوێ.
***
ئەمانەوێ ..
سێدارەکانی ئەم شارە
ببنە تفەنگ
شەهیدەکانی ئەم شارە
ببنە شیعر .. ببن بەدەنگ
ئەمانەوێ
وشەی مەنگی تابلۆی بێ ڕەنگ
ببێتە زەنگ
ئەمانەوێ باوە گوڕگوڕ
بمانداتێ ئاڵا و .. شیعر

• گۆڤاری ڕوانگە، ژمارە (3) 1971.

-————

سووتان لە ئاهەنگی ئاشتییا

خنکاین .. خنکاین،
لە دووکەڵی بوخوردی درۆی ئاشتییا
برژاین .. برژاین،
لە دۆزەخی بەهەشتی پڕ سوێی ئاشتییا
کوژراین .. کوژراین،
لەژێر گەڵا زەیتوونی بێ بڕی ئاشتییا
ڕزاین .. ڕزاین،

لەناو کێشکی وەك زیندانی نوێی ئاشتییا
***
پەنجەرەکان .. بکەنەوە،
با هەڵمژین..
هەناسەی شەهیدەکانمان..
دەروازەکان .. بکەنەوە،
با ببیسین..
گۆرانی پێشمەرگەکانمان..
چاوی تفەنگ..
زبانی دەنگ،
هەڵبێننەوە ..
شاری گریاو..
ژیرکەنەوە..
باڵ بە کۆتری سەربڕاو،
بگرنەوە..
لە سەنگەرا..
لە سروودی تەواو نەبوونی جەنگاوەرا..
داستانی تەمەنی ئاشتی،
ئاشتی ڕاستی..
بنووسنەوە.

- ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (3) 1971.

سەرەتای داستانێکی ونبوو

دەمێکە پرچی زەردی تیشکی خۆر،
بۆ بووکی ناسۆر
ئەهێنینەوە.
لە خەرمانەی مانگ،
لە چرپە و لە بانگ،
لە لێڵیی گۆمی چاوی بێ برژانگ.
وردە زەرکەفتی وشەی جۆراوجۆر،
لە سوور هەتا مۆر
خۆ ئەکەینەوە.
لە چاوی ماتی
گەڵاڕێزانی پایزی زەردا،

گوڵی ئاواتی،
نەزۆك ئەنێژین.
لەناو دێراوی زووخاو و دەردا،
تۆوی پووچەڵی خۆزگە ئەڕێژین.
کڵافەی کلووی
بۆ سووتان تینووی،
بەفری ئازاری بیرتەزینی سڕ
بەمەکۆی خەیاڵ
خەیاڵێکی تاڵ،
ئەکەینە شارا و دەستەنەی ئاگر.
***
دەمێکە ڕۆنی
سەرتوێژی وێنەی بێ ڕەنگ و بۆنی،
ناو داستانی کۆن ئەلێسینەوە.
خەم لە دەلاقەی زامی بەسوێدا
لە چاڵی چاوی پڕ خۆڵ و خوێدا
ئەتوێنینەوە.
دەنگ لە گەرداوی شەوی دووکەڵا
لەناو ئاوازی بێ پەل و چڵا
ئەپێچینەوە.
لە کۆی زووخاڵی دۆزەخی سووریی
هاوینی ڕەشا
گەردانەی تۆفی خەمی ناسۆری
ئەکەین بە سنگی هەتاوی گەشا.
***
دەمێکە نەڕەی کەللەسەری گۆڕ،
لەناو چیرۆکی
بێ ناوەرۆکی
بەبێ بارانی
مێژووی خەزانی
ژێر تیشکی کزی مەشخەڵی چاوشۆڕ،
ئەخوێنینەوە.
هەزار جەنگاوەر
گەشترین باوەڕ
بۆ یەك بەڵێنی درۆی خوێنەخۆر،
ئەگۆڕینەوە.
بەدەیان پەیکەر

شەهید و ڕابەر
بەفرمێسکی پڕ چڵپاوی ناتۆر،
ئەشۆرینەوە.
***
دەمێکە هەین و! بەڵام، هەر نەبووین
دەمێکە زیندووین، بەڵام هەر مردووین
دەمێکە بێخواین،
بێ بیر و بڕواین.
ڕێبواری ڕێگای بێ ناونیشانین
بێ گۆڕستانین
بێ کوردستانین
کوا ؟ کەی ئەبینە خاوەن گۆڕستان
خاوەنی کوردستان؟

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (52) 1971.

خۆشەویستییەکی شێتانە

گیانە.. نەمویست
بەم چەند دێڕە ..
لاڵ و کوێرە،
بڵێم : تۆم ویست
چونکە هەرچی .. وزە و توانای
شیعرە هەمە.
هەڵیڕێژم .. بۆتی بڵێم
هێشتا کەمە.
ڕەنگە نەغمەی شیعروتن
تەواوببێ.
ساز و دەنگی پیاهەڵوتن
تەواو ببێ.
گوڵ هەڵوەرێ
هوزار بمرێ.
بەڵام هەتا ڕووی تەبیعەت
وا واڵابێ
هەرگیز.. هەرگیز.. جوانیی ئافرەت
تەواو نابێ.

***
وەك شاعیرێك .. شیعرەكانم
هەر بەموڵكی خۆم نازانم
بەڵام، وەك دڵدارێك كە هەم
وا تێ ئەگەم:
هەر جوانیی ئافرەت پەرستم
هەر بۆ ئەویش: خۆشەویستم.
***
من ئەمەوێ.. هەروەكو شێت
ڕێبگرم لێت..
هەرچیم بوێ
داوای كەم لێت.
من ئەمەوێ گوڵی ئاگر
لەجیاتی زێڕی سارد و سڕ
بكەم بە قژی ژاكاوتا
بە بەرۆكی وەك هەتاوتا
***
وەك ڕێبوارێ ..
بست بست دونیای جوانت پەی كەم
وەك باڵدارێ..
ئاسمانی پەنهانیت تەی كەم
وەكو شێتێ خۆشەویست بم.
وەكو شێتێ تۆ پەرست بم.

• ڕۆژنامەی هاوكاری، ژمارە (13) 1971.

تیشكی چاو

كە چاو هەڵدێ..
شەقامی شار .. ئاوێنە بۆ نەوبووكی پەیام هەڵئەگرێ
مێژوو .. بێشكەی كۆرپەی لەدایكبووی خۆری هاواری
ئاب .. ڕائەژەنێ
((سوار .. سۆراخی كانیی گەرووی خۆشەویستی
ڕێگا ئەكا
ڕێگا .. تارای گێژەڵووكەی ئاگر و خوێن
بە باڵای كاروانی شنەی سەرەتای هەڵچوونا ئەكا))

کە ژان ئەزێ ..
زەردەی هەنسکی چوار چرا .. تاڤگەی بزە لە ڕووباری
لێوی وشکا باڵ پێ ئەگرێ.
کە مەزدەی ناو ئاوێستای بانگی مەهاباد هەڵئەواسرێ
ئاڵای پەلکەزێڕینەی شۆڕش لە ئاسۆی پایتەختی
شەودا هەڵئەگرێ.
((شەپۆلی کوللەی درەوی گوڵەگەنم .. شەوبۆی
گۆرانی ئاو ئەدا
زامی ڕێگای ساڕێژ نەبووی یەك پرسیاری
(سمکۆ) و (قازی)ی .. ئەسپی باوبۆرانی تیشکی چاوی
(بارزانی) تاو ئەدا)).
* نەم ناسیوی؟
ـ ڕێگام ..
ڕێبوارەکانم .. ئەستێرەن
چیام ..
بنارەکانم .. هەناسەی ناو سینەی گوڵاڵە سوورەن
* نەم ناسیوی؟
بەرەو کام قووڵایی سروەی سینە ئەڕۆی
لە ژێر کام تاڤگەی ئاگرا چاوی بەڵێنەکان ئەشۆی
ـ سەنگەرێکم ..
گوللەکانم .. بارانی هەور و برووسکەن.
چەپەرێکم ..
باخەوانی گوڵاڵەکانم پێشمەرگەن
((ڕێگاکانی زەنگ لەخەوا
مژدەی کاروانی شەفەقی: بەتەنیا ڕەنگیان ئەدا
بە تەنیا دەنگیان ئەدا
بەتەنیا ناوێکیان ئەدا))
1970

• لە 12/12/ 1998دا، ئەم شیعرەم بەدەستنووس لە (مەحموود زامدار) وەرگرتووە.

تەمەنی دە ساڵەی دێڕێك

چەپڵە ڕێزان
نمەی چاوی ئاسمانێکی پڕ لە گریان
بەسەر یادی ڕاچەنینی شارەکەما

ئەبارێنن.
دروشمە بەخوێن تەڵخەکان
سەرەنێزەی مەدالیای بەهرەی تاوان
بە بەرۆکی قارەمانی مێژووەکەما
ئەچەقێنن.
سروودی سەروەختی زاری ڕیاکاران
وەکو سنگی زبری هەوری ڕەشی زستان
نیگای چاوی ئەستێرە لە وەرزی خەما
ئەپروێنن.
ڕۆژنامەکان
کامیرا چاوچنۆکەکان
میکرۆفۆنی وتاربن□ژە درۆزنەکان
هەموو ڕۆژێ .. لە فەرهەنگی
ناو و دەنگی
دڵ□رانەی شۆڕشەکەما
باڵی وشە
زاری وتە
ئەقرتێنن.
***
وا دە ساڵە چاوی .. هیوا
گڕ ئەڕێژێ
وا دە ساڵە .. چەکی بڕوا
تۆوی خۆزگە
لەناو زامی
سەنگەرەکانا ئەنێژێ.
وا دە ساڵە. گۆڕستانی سنگی کپمان
داستانی شەهید ئەنێژێ
هەتا ساوای سەر بێشکەشمان
ژەکی خەم و ژان ئەچێژێ.
***
خەونی شاری حوزەیرانمان
کەی کەژاوەی گڕو خوێنی بەڕێ ئەکرێ
جارێکی تر .. شەهیدانمان
کەی پێ ئەگرێ
کفن ئەدڕێ
ڕا ئەپەڕێ؟
***

مناڵێکی لەدایکبووی قریشکەی قووڕگی خنکێنراو
لە پێشمەرگەیەکی پرسی
کەی هەنسکی،
دە ساڵەی دایکم بەر ئەگرێ؟
***
تفەنگ گریا:
((وا دە ساڵە .. خەرمانی خوێنمان شەن ئەکەن))
هەزاران چاوی زەنگ گریا:
((وا دە ساڵە .. کانیی وشەمان بۆگەن ئەکەن))
***
پێشمەرگەیەك لە شاعیرێکی نوێی پرسی
کەی شیعرێکم بۆ ئەنووسی
پشکۆی ئاگردانی زامم هەڵگیرسێنێ
لەشکری خەم بورووژێنێ؟
***
هاژەی یادی دە ساڵەی شاعیر .. چرپانی!
جارێ .. ئەمساڵ .. هۆنراوەکانم ئەدڕێنم
چونکە زاری وشەکانی
بێ گوللەیە..
بێ گوللەیە.
چونکە سنگی دێڕەکانی
بێ نەڕەیە ..
بێ نرکەیە.
***
چاومان
چاومان، هەموو ڕۆژێ بەدوای ڕێگای ژانی
کوردستانی
لەتکراودا .. هەنگاو ئەنێ
ناومان
هەموو ڕۆژێ لەسای شین و قوڵ پێوانی
هەتیوانی
بۆ ناونیشانا .. خۆی ئەڵنی.
***
دێدارەکەم .. دوای خوێندنەوەی .. ئامۆژگاری
((سێبەری تەرمی مردووان بەخوێن بشۆن))
((سەرهەڵگرن .. بڕۆن.. بڕۆن))
***

دڵدارەکەم .. دوای خوێندنەوەی ئامۆژگاری
ڕێکخەری شار ..
وتی بۆ کوێ .. سەر هەڵگرم؟
قووڵگی کام نەهەنگی تاری
دەریای شەوگار
بە سەوڵی پرچم هەڵبدێم.
***
مەلا بانگان .. هێشتا دووکەڵ
لە ئاسۆدا گرێی ئەدا داوی مەتەڵ
تارمایی شۆڕەسوارێکی باڵا ئاگر.
لەناو دۆزەخی هەزاران پرسیاری کوێرا خۆڕاگر
شریخەی قامچی وەشانی
وەك گۆرانی
ئەیوت .. سەرهەڵگرن.. بڕۆن
جارێکی تر .. سەنگەر بەخوێن .. بەگڕ.. بشۆن.

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (40) 1971.

تەمەنی خەم

ئەی گۆرانیی ژاکێنراوی،
سەر لێوی خەم!
یادگاری بێ هەتاوی،
مێژووی ماتەم !
ئەی سروەی بای کشوماتی،
بەهاری زیز ..
ئەی فرمێسکی بێ ئاواتی،
چاوی پایز.
نە شەو.
نە خەو.
نە دەریای بەرینی بێ بن
نە کێوی بەرزی کەش گەردن
یەك تۆز چییە نەیانتوانی
ژیلەی کپی ئاگردانی،
نهێنی بوونتان بماڵن
بە ئاگر بێ .
بە بەفر بێ.

ڕاتان ماڵن .
***
تەمەنی خەم
وەك خۆر ئاسمانی ژین ئەبڕێ..
کەی ئەم بوو بەدووکەڵ و تەم،
ئەویش ئەمرێ!
***
یان ئەبێ خەم
تاسەر .. سەرجەم،
کێوی قورسی سەر سنگمان بێ
ماکی وێڵیی ژیانمان بێ
یاخود ئەبێ..
بیر راپەڕێ،
خوێن گڕ بگرێ.
لە دۆزەخا
لە زەویی بیستەمین چەرخا
تۆفانێکی وەها هەڵسێ
نەك هەر زەوی ..
تا ئاسمانیش نەخەلەسێ!

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (31) 1970.

نەورۆز دێنم

ـ لە نەورۆزا .. دێمەوە ناوتان!
(دەنگی بەسۆزی ئەم گۆرانییە دای لە شەقەی باڵ و بەرەو ئاسمانی بەرین کشا..)
ـ ئەڕۆم .. بەدوای چاوی پڕ نێرگزی بەهاری نەورۆزا ئەگەڕێم!
(ڕێ بۆ بەهاری نەورۆز .. تۆف و ڕەهێڵەی گڕو خوێنە.
ڕێ .. هەنگاوە
هەنگاو .. ناوە
ناو کاوەیە و
کاوەش دەنگی هاوارێکە لەدەفتەری سنگی قەڵای کوردستانمان نووسراوە ..).
ـ گڕ .. گڕ دێنێ
خوێن .. نێرگزی نەورۆزی نوێمان ئەڕوێنێ.
(پیرەمەگروون .. گەردنی گو□زە ماچ ئەکات.

سەفین .. شەهیدانی ڕێگای نەورۆزی بەڕێ ئەکات.
کاروان .. بۆ ئاسۆی پڕ ئارامگای لەدایکبوونی نەورۆز هەنگاو ئەنێ
..).
ـ شۆڕش ناوی نەورۆز ئەنێ .
(لەناو تابلۆی هەڵواسراوی سەر سنگی چیای مەبەستەوە. مناڵێکی لە
نەورۆزدا لەدایکبوو. داوای چەپکێ نێرگزی تەمەن درێژی کرد.)
ـ نەورۆز .. ناوی کاوە ئەنێ.
(دەشت .. چاوەڕێی .. باران و پەڕەی نێرگزە.)
ـ خوێن ..
نێرگزی نەورۆزی نوێمان ئەڕوێنێ ..
(باڵدار.. دڵدار، بۆ شنەی نەورۆز ئەخوێنن.
شەقام و مناڵانی شار،
بە گوێی ڕێدا ئەچرپێنن.
ئەیانەوێ نەورۆز باڵ بێ..
نەورۆز عیشق بێ
نەورۆز بزە و پێکەنین بێ.)
ـ لە نەورۆزا باڵ ئەهێنم..
عیشق دێنم
چەپکە نێرگزێك ئەهێنم
گۆرانی بۆ
تەمەنی ڕاستی شۆڕش بێ .
تەمەنی ڕاستی نەورۆز بێ.
• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (159) 1973.

گۆرانی ڕێبوارێکی یاخی

ئەڕۆم .. ئەڕۆم
سێبەری تەڵخی ناوی خۆم،
بەدێکەزیی ..
ڕەهێڵەیەکی بێ وەرزی
ونی بێ ناونیشانی،
نەنووسراوی ژیان ئەشێم.
ئەسووتێنم،
ئەو وێنە بێ روخسارانەی..
لکاوی دیواری هۆشن.
ئەخنکێنم،

ئەو ئاوازە بێ دەنگانەی ..
بە چڵپاوی درۆ گۆشن.
ئەڕووخێنم.
تەلاری ئەو هۆنراوانەی..
ستوونێکی بەرز و بێشن.
ئەتاسێنم،
ڕووالەتی ئەو وتانەی ..
بۆ چڵکی دەست خۆفرۆشن.
بەبیری نوێ،
بە وتەی نوێ،
کرداری نوێ،
ئەکەومە ڕێ.
بۆ هەڵگرتنی تفەنگێ
بۆ هەڵگیرساندنی جەنگێ
جەنگێ .. پیرۆز،
کێوی ستەم لەبن بێنێ
نەك نەورۆزێ .. هەزار نەورۆز،
وە دەست بێنێ.

• ڕۆژنامەی هاوکاری ، ژمارە (41) 1970.

عیزەت .. قودسی .. خەیروڵڵا .. خۆشناو

جارێکی تر .. لەگەڵ نمەی
خوێنی زامی پڕ لە نەڕەی
پڕ لە تۆڵەی
گیانی خۆری حوزەیرانا
حوزەیرانی .. کوردستانا
باڵای چوار شەهیدی نەمر
لە بیابانی چاومانا
لە ژانی دارستانمانا
لە ناخمانا ..
لە مێژووی پڕ گریانمانا
لە مەرگمانا ..
لە چەکی پێشمەرگەمانا
جارێکی تر..

گیانی چوار شەهیدی نەمر
وەکو ئاگر
گڕیان بەردایە بەهاری
هیوای خنکاوی سەر زاری
؟؟؟؟
هاوڕێکانم ..
ئەمساڵمان، ژانی سێداره
نەك . هەر چواره
بەڵکو فەرهەنگێکی گەورەی
پڕ لە وشەی
خنکاوی دیار و نادیاره
؟؟؟؟

- ڕۆژنامەی هاوکاری، ژماره (30) 1971.

وەرزەکان

چوار وەرزی ساڵ
لە دامێنی ئاسمانی وڵاتی منا
لە چوارچێوەی بێ کۆتایی
تەمەنی ئاواتی منا،
بۆتە ئاوێنەی ئاوەژووی
مێژوویەکی ئێجگار جەنجاڵ.

بەهار

بەهەرمان دێ و لەجیاتی نێرگزی دیاری
چۆڕاوگەی خوێن،
بەری دەرگای نەورۆز ئەگرێ ..
لە یادی ناشتنی تەرمی دوێنێی پڕ لە نادیاری
لیستێکی تری قوربانی
لەبەردەم دەرکی سەرادا هەڵئەواسرێ.

هاوین

هاوین دادێ و
خۆری چلە ئارەقەی گڕی لێ ئەتکێ ..
لێوی کانیاوەکان چین چین
بە دیواری خۆی هەڵئەستێ.

لە جیاتی سروەی پێ بزەی
سەرچاوەی زەڵم و بادینان و شەقڵاوە ..
گاز و بۆمبا و فڕۆکەیە،
ڕەشماڵی مەرگی هەڵداوە.

پایز

وا سەردەمی بەرەوچوونی سروشتی گەڵاڕێزانە
پەڵە چەواشەی ساڵێکی کەس نەزانە ..
-با هەڵوەرێ
خونچەی چاوی کووچەکانی ئومێدی شار،
تازە .. خۆزگەی عیشقی ئیمڕۆ
ناچێتەوە بەر هەوارگەی پار و پێرار.

زستان

دیسان نۆرەی گەردەلوولی چەك لەشانی
خۆشەویستی هەڵچووی بەرەو ئەشکەوتە ..
زستانە .. شەوچەرەی هیوای
پێشمەرگەی ئەم کوردستانە لەتوپوتە،
بێدارییە و تێڕامانە لەیەکتری و نەنووستنە
بۆ وەرزی نوێ: ڕێگای بیر و چەکگرتنە.
بەهاری 1989
• ڕێڤار، ژمارە (15) 2001.

ناوەرێك
ڕوانینەکانی چاوی شەقام
بڕوای شار
ڕازێکی دەروون
ڕازەکانی هەفتە
داستانی شار
ڕێگا
ڕۆژمێر و ڕاپەڕین و خەمی بێ کۆتایی
خوێننامەی دڵدارێکی تینوو
لە خولیای داستانی مەرگی زەردەشتدا
بەشێکی تر لە گاتا
یاد و یاقووت و نەهەنگ
پرسیار بۆ هاتنی گۆدۆ

ژانی ڕۆژانی هۆنراوه
سووتان لە ئاهەنگی ئاشتییا
سەرەتای داستانێکی ونبوو
خۆشەویستییەکی شێتانە
تیشکی چاو
تەمەنی دە ساڵەی دێڕێك
تەمەنی خەم
نەورۆز دێنم
گۆرانی ڕێبوارێکی یاخی
عیزەت .. قودسی .. خەیڕوڵڵا .. خۆشناو
وەرزەکان